

Asia: VN/15985/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksen luonnoksesta laiksi yhdenvertaisuuslain muuttamisesta (varhaiskasvatuksen edistämisvelvollisuus)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Varhaiskasvatus on Opetushallituksen säätämien varhaiskasvatussuunnitelmien perusteiden mukaan "uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta". Valitettavasti käytännössä päiväkotien ohjelmaan yhä sisällytetään johdettuja evankelis-luterilaisen kirkon hartaushetkiä, "pikkukirkkoja" ja uskonnollista ohjelmaa sisältäviä kirkkoretkiä niin, että säädös sitouttamattomuudesta ei todellisuudessa toteudu. Sitouttamattomuus onkin hyvä linjata myös varhaiskasvatuslailla. Opetushallituksen säätämä linjaus toki perustuu varhaiskasvatuslakiin, jonka määräämiin tehtäviin uskonnollisten tilaisuuksien liittäminen toimintaan ei kuulu.

Jos uskonnollisia tilaisuuksia on, niille on järjestettävä kaikille tarjottava mielekäs vaihtoehto jonka sisältö on kerrottava huoltajille hyvissä ajoin etukäteen. Näin ei aina tapahdu ja laillisuusvalvojille ja myös vapaa-ajattelijoille ilmoitetaan toisinaan ongelmista. Myös yhdenvertaisuusvaltuutettu käsitteli asiaa ainakin loppuvuodesta 2022 (yhdenvertaisuusvaltuutetun tiedote 9.11.2022) ja päiväkoti maksoi korvauksia.

Yksinkertaisinta olisi tarkentaa valtakunnallista ohjetta niin, että mitään uskonnollisia tilaisuuksia ei enää sisällytetä päiväkotien toimintaan. Tällöin yhdenvertaisuussuunnittelu helpottuisi, kun vaihtoehtoisten tilaisuuksien ohjelmaa ei tarvitsisi miettiä eikä tiedottaa vaihtoehtojen valitsemisesta. Yhdenvertaisuus ja arkaluontoisen tiedon yksityisyyden suoja paranisivat tällöin tietysti myös, kun lasten huoltajia ja päiväkodin työntekijöitä ei pakotettaisi ilmaisemaan suhtautumistaan valtakirkon tilaisuuksiin. Päiväkotien henkilökunnan määrääkään ei ole yleensä mitoitettu tavallisesta suuremmaksi kahden rinnakkaisen tilaisuuden toteuttamiseen ja valvomiseen.

Päiväkotikohtaisten yhdenvertaisuussuunnitelmien teko halutaan poistaa jotta työmäärä vähenisi. Tämä olisi ymmärrettävä perustelu, jos suunnitelmaa katsotaan vain tekstin tuloon eikä työyhteisökohtaisen kirjoittamisen prosessin ja suunnitelman vaikuttavuuden kannalta.

Suunnitelman teko yhdessä henkilökunnan kanssa ohjaa koko työyhteisöä ajattelemaan käytännön toimintaa yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Tällöin vähemmistöjen asema ja sukupuolten tasa-arvo tulevat aktiivisesti mieleen ja ohjaavat toimintaa. Löyhänä analogiana voi ajatella pelastussuunnitelmaa, jota ei lueta tulipalon sattuessa, mutta jota tehdessä on pohdittu onko esimerkiksi sammuttimia tarpeeksi ja pelastustie avoin. Siksi Vapaa-ajattelijain liitto kannattaa päiväkotikohtaisten suunnitelmien tekemistä.

Esityksen perustelujen mukaan yhdenvertaisuussuunnittelun ohittaminen säästäisi päiväkodin työaikaa. Kuitenkin paljon enemmän työaikaa säästää, kun uskonnollista sitouttamattomuutta aletaan noudattaa käytännössä eikä lapsia enää jaeta kahteen ryhmään uskonnollisten tilaisuuksien ajaksi. Näin vältetään myös kanteluiden aiheuttamalta työltä päiväkodeissa ja kunnissa.

Ylikoski Esa
Vapaa-ajattelijain liitto ry